

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Jaroslava Vlašína a soudců JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Marie Součkové v právní věci žalobců: **a) D. H., b) H. L.**, oba právně zastoupeni JUDr. Janou Pánkovou, advokátkou se sídlem Hradec Králové, Letců 1005, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasačních stížnostech žalobců proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové č. j. 30 Az 337/2003 – 43, 30 Az 339/2003 - 48 ze dne 1. 7. 2004,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Ustanovené zástupkyni žalobců advokátce JUDr. Janě Pánkové **se přiznává** odměna za zastupování ve výši 1675 Kč, která jí bude vyplacena do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí z účtu Nejvyššího správního soudu. Náklady právního zastoupení žalobců nese stát.

Odůvodnění:

Včas podanými kasačními stížnostmi napadli žalobci (dále též „stěžovatelé“) nadepsaný rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové, kterým byly zamítnuty jejich žaloby, jimiž se domáhali přezkoumání rozhodnutí žalovaného č. j. OAM-2938/VL-10-K01-2003 ze dne 22. 9. 2003 a č. j. OAM-2937/VL-10-K03-2003 ze dne 25. 9. 2003. Těmito správními rozhodnutími žalovaný stěžovatelům neudělil azyl podle § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (azylový zákon), ve znění pozdějších předpisů (dále též „azylový zákon“) a zároveň vyslovil, že se na stěžovatele nevztahuje překážka vycestování ve smyslu § 91 téhož zákona. Krajský soud neshledal existenci procesních důvodů nezákonnosti napadených

správních rozhodnutí. U stěžovatelů nebyly podle soudu splněny podmínky pro udělení azylu podle § 12 azylového zákona, když příčinou jejich odchodu z vlasti byla obava z nepochybně nezákonného jednání soukromých osob, které nelze považovat za pronásledování ve smyslu azylového zákona. Soud poukázal na skutečnost, že stěžovatelé nebyli na Ukrajině politicky aktivní a že tamtéž fungují mechanismy umožňující účinnou ochranu lidských práv jednotlivce. Stěžovatelé však na jejich využití v podstatě rezignovali. Soud nepřehlédl, že stěžovatelé požádali o azyl až po jednom roce stráveném v České republice, z čehož dovodil, že účelem žádosti byla snaha o legalizaci pobytu. Soud pak neshledal ani nezákonnost výroků o neudělení azylu za účelem sloučení rodiny (§ 13 azylového zákona) a humanitárního azylu (§ 14 azylového zákona) a výroku o neexistenci překážek vycestování ve smyslu § 91 azylového zákona. Zejména s ohledem na uvedené skutečnosti krajský soud žaloby stěžovatelů ve společném řízení zamítl podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“) jako nedůvodné.

V kasačních stížnostech stěžovatelé shodně namítají, že napadený rozsudek byl doručen pouze jim, a to 16. 8. 2004, a nikoli jejich obhájci, který jim byl na jejich žádost ustanoven. Dále stěžovatelé namítají, že jako žalobci nebyli vyrozuměni o konání soudu a nemohli se tohoto jednání tedy zúčastnit a podrobněji rozebrat důvody svých žádostí o azyl. Tím podle jejich názoru došlo k porušení § 49 odst. 1 s. ř. s., neboť toto ustanovení ukládá soudu povinnost předvolat účastníky řízení 10 dní před jednáním. Tak došlo k porušení jejich práv a celé řízení je podle jejich názoru v důsledku této skutečnosti vadné. Jsou přesvědčeni, že je splněn důvod pro zrušení napadeného rozsudku ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., kterým je zmatečnost tohoto rozsudku. V novém řízení pak má být stěžovatelům umožněno, aby svůj postup řádně obhájili. S ohledem na uvedené důvody stěžovatelé navrhli Nejvyššímu správnímu soudu, aby kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení. Zároveň shodně požádali o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti.

Ze soudního spisu Nejvyšší správní soud zjistil, že Krajský soud v Hradci Králové svým usnesením č. j. 30 Az 337/2003 - 32, 30 Az 339/2003 - 42 ze dne 10. 3. 2004 spojil ke společnému projednání řízení o žalobách stěžovatelů; stejným usnesením byl stěžovatelům ustanoven na jejich žádost zástupce pro řízení o žalobách, JUDr. Milan Zdražil. Přípisem soudu č. j. 30 Az 337/2003 - 37 ze dne 19. 4. 2004 byl k jednání o žalobách předvolán zástupce stěžovatelů a to vz. č. 028 kancelářského a spisového řádu pro okresní a krajské soudy. Tento přípis byl podle záznamu na dodejce doručen zástupci dne 26. 4. 2004. Jednání před krajským soudem se uskutečnilo dne 29. 6. 2004; podle protokolu o tomto jednání se jej zúčastnil zástupce stěžovatelů, stěžovatelé jednání přítomni nebyli. Napadený rozsudek byl stěžovatelům podle doručenek založených v soudním spise doručen dne 16. 8. 2004 a ustanovenému zástupci stěžovatelů dne 27. 8. 2004. Kasační stížnosti byly podány stěžovateli osobně dne 23. 8. 2004. Usnesením č. j. 30 Az 337/2003 - 63, 30 Az 339/2003 - 50 ze dne 31. 8. 2004 byla stěžovatelům ustanovena zástupkyní pro řízení o kasačních stížnostech JUDr. Jana Pánková.

Dříve, než se mohl kasačními stížnostmi zabývat meritorně, musel se Nejvyšší správní soud zabývat otázkou jejich přípustnosti, neboť pouze přípustná kasační stížnost může být soudem věcně projednána.

Stěžovatelé byli v řízení o žalobě zastoupeni ustanoveným zástupcem. Napadený rozsudek byl doručen nejprve pouze stěžovatelům, a to 16. 8. 2004, kdežto jejich zástupci byl napadený rozsudek doručen dne 27. 8. 2004, tedy až po podání kasační stížnosti ze strany

stěžovatelů. Na skutečnost, že rozsudek v době podání kasační stížnosti nebyl jejich zástupci doručen, ostatně sami stěžovatelé ve svých podáních poukazují. Podle § 42 odst. 2 s. ř. s. platí, že má-li účastník řízení zástupce, doručuje se pouze zástupci. Podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. nestanoví-li zákon jinak, soud usnesením návrh odmítne, jestliže tento byl podán předčasně. Kasační stížnost musí být zásadně podána do dvou týdnů po doručení rozhodnutí krajského soudu (§ 106 odst. 2 s. ř. s.). Aplikujíce uvedená ustanovení na předmětný případ bylo by třeba kasační stížnosti stěžovatelů odmítnout pro předčasnost, neboť tyto byly podány ještě před doručením napadeného rozsudku zástupci stěžovatelů. Nejvyšší správní soud však dospěl k závěru, že v daném případě nelze na kasační stížnosti pohlížet jako na předčasně podané. Smyslem odmítnutí návrhu pro předčasnost podle § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. je ochrana účastníků řízení před tím, aby soud nerozhodoval o návrhu, u něhož není splněna podmínka řízení, přičemž nesplnění této podmínky by se mohlo negativně projevit na kvalitě rozhodování soudu. Předčasnost ve smyslu cit. ustanovení naopak nelze vykládat jako prostředek pro procesní formalismus, a to ani ze strany soudů, ani ze strany účastníků řízení (ve stejném smyslu usnesení Nejvyššího správního soudu č. j. 2 Afs 148/2004 - 51 ze dne 7. 10. 2004). V daném případě by posouzení kasačních stížností stěžovatelů jako předčasných bylo příliš formálním postupem ze strany soudu. Je totiž nepochybné, že stěžovatelům bylo napadené rozhodnutí doručeno. V situaci, kdy rozsudek krajského soudu nebyl v důsledku pochybení tohoto soudu doručován ve stejné době zástupci stěžovatelů, podali stěžovatelé z opatrnosti kasační stížnosti bez toho, že by čekali na případné doručení napadeného rozsudku právnímu zástupci. Z kasačních stížností je nepochybné, že jim byl obsah rozhodnutí znám, a že tedy byli i přes porušení pravidla stanoveného v § 42 odst. 2 s. ř. s. schopni proti tomuto rozhodnutí kompetentním způsobem brojit. Nelze rovněž přehlédnout, že odmítnutím kasačních stížností pro předčasnost by byli stěžovatelé fakticky zkráceni na svém právu napadnout rozhodnutí krajského soudu kasační stížností. Ani právní zástupce, který byl stěžovatelům ustanoven, ani stěžovatelé sami, totiž ve lhůtě dvou týdnů od dodatečného doručení rozhodnutí krajského soudu toto rozhodnutí kasační stížností (opětovně) nenapadli, a to zřejmě i s vědomím, že tak již dříve učinili. Skutečnost, že rozhodnutí bylo doručeno právnímu zástupci, byť až 27. 8. 2004, má za následek jednak to, že napadený rozsudek krajského soudu nabyl právní moci (§ 54 odst. 5 s. ř. s.), jednak to, že lhůta pro podání kasační stížnosti ve smyslu § 106 odst. 2 s. ř. s. v daném případě již uběhla; stěžovatelé, pokud by poté, co by jejich kasační stížnosti byly odmítnuty pro předčasnost, nemohli účinně brojit proti rozsudku krajského soudu, neboť jejich kasační stížnosti by bylo třeba opětovně odmítnout, tentokrát pro opožděnost ve smyslu § 46 odst. 1 písm. b) s. ř. s. Vzhledem k tomu, že kasační stížnosti směřují proti pravomocnému rozhodnutí krajského soudu, což je jednou z podmínek její přípustnosti ve smyslu § 102 s. ř. s., a s ohledem na ostatní shora uvedené argumenty Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnosti netřeba odmítnout a je možné se jimi zabývat meritorně.

Nejvyšší správní soud tedy přezkoumal napadený rozsudek, resp. soudní řízení jemu předcházející z důvodů uplatněných stěžovateli. Ačkoliv stěžovatelé označili důvod svých kasačních stížností odkazem na § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., z obsahu jejich podání Nejvyšší správní soud zjistil, že ve skutečnosti uplatňují důvod podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., tedy existenci jiné vady řízení před soudem, která mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí o věci samé. Nejvyšší správní soud však důvodnost kasačních stížností neshledal.

Stěžovatelé jsou přesvědčeni, že krajský soud pochybil, jestliže k jednání, jež se uskutečnilo před krajským soudem ve věci jejich žalob, nepředvolal je samotné, čímž měl porušit § 49 odst. 1 s. ř. s. a zbavit je tak možnosti vysvětlit jejich důvody žádosti o azyl. Jak je shora uvedeno, krajský soud skutečně zaslal předvolání k jednání pouze zástupci

stěžovatelů, nikoliv jim samotným. Předmětem sporu je tedy otázka, zda v řízení před krajským soudem měly být k jednání předvoláni sami stěžovatelé a zda byly dány podmínky pro uskutečnění jednání v nepřítomnosti stěžovatelů. Otázkou je, zda postupem soudu nebylo dotčeno právo účastníků řízení (stěžovatelů), aby jejich jednání bylo vedeno zásadně v jeho přítomnosti a s možností činit procesní návrhy a vyjádřit se ke všem prováděným důkazům. Toto právo lze považovat za součást práva na spravedlivý proces a na soudní ochranu, která jsou zakotvena v čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, čl. 90 a čl. 96 odst. 2 Ústavy České republiky a čl. 36 a 38 odst. 2 odst. 1 Listiny základních práv a svobod. Toto právo však nebylo podle zjištění Nejvyššího správního soudu stěžovatelům v daném případě postupem krajského soudu upřeno.

Stěžovatelům byl totiž na jejich žádost ustanoven zástupcem advokát, a to i přesto, že zastoupení advokátem v řízení o žalobách proti rozhodnutím správních orgánů není obecně vyžadováno. Jsou-li účastníci řízení zastoupeni, doručují se písemnosti podle § 42 odst. 2 s. ř. s. pouze zástupci, s výjimkou případů, kdy mají účastníci v řízení něco osobně vykonat; v takových případech je třeba doručit písemnost i jim. Tak tomu ovšem v daném případě nebylo, resp. jednání soudu nelze považovat za případ, kdy by měli stěžovatelé cokoli osobně vykonat, neboť mohli být (a byli) v pozici účastníků řízení plně zastoupeni ustanoveným advokátem. Krajský soud v dané věci v souladu s odmítavým stanoviskem stěžovatelů k možnosti soudu rozhodnout bez jednání takové jednání k projednání žalob nařídil. K tomuto jednání byl řádně předvolán ustanovený zástupce stěžovatelů, který obdržel společnou předvolánku pro účastníky a zástupce vz. č. 028 kancelářského a spisového řádu pro okresní a krajské soudy, tohoto jednání se zúčastnil a činil v rámci něj jménem stěžovatelů procesní úkony. Za této situace osobní neúčast stěžovatelů na nařízeném jednání nepředstavuje důležitý důvod pro odročení jednání ve smyslu věty § 50 s. ř. s. Práva stěžovatelů v tomto řízení byla hájena ustanoveným právním zástupcem účastným na nařízeném jednání. Vzhledem k tomu, že krajský soud při předvolání účastníků řízení a při posouzení předpokladů pro možnost pokračovat v nařízeném jednání postupoval v souladu s § 42 odst. 2 ve spojení s § 49 odst. 1 s. ř. s. a § 50 s. ř. s., když předvolání k jednání doručoval pouze zástupci účastníků řízení a jestliže neshledal důležité důvody k odročení jednání, nelze tento jeho postup považovat za vadu řízení, která by mohla mít vliv na zákonnost rozhodnutí ve věci samé.

S ohledem na shora uvedené skutečnosti Nejvyšší správní soud kasační stížnosti stěžovatelů podle § 110 odst. 1 s. ř. s. jako nedůvodné zamítl.

S přihlédnutím k § 78b odst. 1 azylového zákona, podle něhož se cizinci, který předloží doklad o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku, udělí na žádost vízum za účelem strpění pobytu, nerozhodoval Nejvyšší správní soud samostatně o žádosti o přiznání odkladného účinku podaným kasačním stížnostem.

Stěžovatelé neměli ve věci úspěch, nemají proto právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ze zákona (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Žalovaný správní orgán měl ve věci úspěch, nevznikly mu však náklady řízení o kasační stížnosti přesahující rámec jeho běžné úřední činnosti. Soud mu proto náhradu nákladů řízení nepřiznal (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Hotové výdaje a odměnu za zastupování soudem ustanovené zástupkyni stěžovatelů platí stát (§ 35 odst. 7 ve spojení s § 120 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni náleží v souladu s § 11 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za jeden úkon

právní služby učiněné v řízení o kasační stížnosti, tj. převzetí a přípravu zastoupení, ve výši 1000 Kč. Vzhledem k tomu, že v daném případě šlo o společný úkon při zastupování dvou osob, náleží ustanovené zástupkyni za každou takto zastupovanou osobu mimosmluvní odměna snížená o 20 % (§ 12 odst. 4 cit. vyhlášky). Zástupkyni dále náleží náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 75 Kč za jeden úkon právní služby podle § 13 odst. 3 cit. vyhlášky. Ustanovené zástupkyni se tedy přiznává náhrada nákladů v celkové výši 1675 Kč. Uvedená částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3 s. ř. s.).

V Brně dne 7. prosince 2005

JUDr. Jaroslav Vlašín
předseda senátu